

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О./
_____ 2021 року

**НАСКРІЗНА РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна робота
Статус освітньої компоненти	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Наскрізна робоча програма навчальної та виробничої практики для здобувачів вищої освіти галузі знань **23 «Соціальна робота»** спеціальності **231 «Соціальна робота»** освітньої програми **«Соціальна робота»**.

Розробники: Попович А.М., доц. кафедри соціології та соціальної роботи, Ляшко М.М., ст. викл. кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,
протокол № 12 від « 01 » липня 2021 р.

Завідувач кафедри Пандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук
протокол № 1 від «1» вересня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

© Попович А.М., 2021 р.

© Ляшко М.М., 2021 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОЗНАЙОМЧА НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

1.1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	2
Тривалість: два тижні	Семестр:	
	2	4
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	30	60
Форма підсумкового контролю: усна відповідь	Індивідуальна робота:	
	60	30

1.2. МЕТА ПРАКТИКИ

Метою ознайомчої навчальної практики є сформулювати світогляд спеціалістів соціальної роботи на рівні початкових знань про соціальну сферу, соціальні проблеми, соціальні процеси в суспільстві та форми допомоги різним категоріям клієнтів. Практика спрямована на ознайомлення із організаційно-адміністративною структурою, змістом і видами діяльності, колом клієнтів обраних закладів; підвищення інформаційно-комунікативного рівня студентів, забезпечення початкової психологічної адаптації студентів до обраної професії, розвиток вміння інтегрувати набуті теоретичні знання при аналізі діяльності організацій.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи; здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації; здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність працювати у команді, виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера; здатність дотримання строгих вимог дисципліни, планування та управління часом; здатність приймати обґрунтовані рішення;

- фахових компетентностей: бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад; володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення; уміння оформляти і представляти результати науково-дослідницької і науково-прикладної роботи у відповідності із нормативними документами і стандартами; володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик; організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому; уміння налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання системи органів і служб, які задіяні до роботи із складними життєвими обставинами клієнтів.

1.3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження ознайомчої навчальної практики є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- ОК17 Система соціальних закладів і служб,
- ОК26 Вступ до спеціальності.

1.4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна робота», проходження ознайомчої навчальної практики повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН3
Визначати зміст діяльності, зв'язки та межі компетенції установ та закладів соціального захисту, соціальних служб, медичних установ, інших організацій.	ПРН12
Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад.	ПРН18
Демонструвати знання основних етапів становлення і розвитку соціальної роботи як науки та практичної діяльності, нормативно-правової бази соціальної роботи та соціального забезпечення, дотримуватися в процесі реалізації професійних обов'язків нормативно-правових засад здійснення соціальної роботи.	ПРН21
Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.	ПРН22
Виконувати технічні операції, пов'язані із документообігом, контролем за виконанням документів на основі законодавчих, підзаконних нормативно-правових актів, державних стандартів, правил та методичних рекомендацій щодо складання і оформлення основних видів документів.	ПРН29

1.5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази ознайомчої навчальної практики визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження ознайомчої навчальної практики:

1. Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги
2. Управління у справах культури, спорту, сім'ї та молоді Ужгородської міської ради
3. Ужгородський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
4. Департамент праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради
5. Благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії
6. ГО «Справа Кольпінга в Україні»

1.6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

1. Перерахуйте всі побачені Вами установи.
2. Виберіть з побачених Вами установ дві для аналізу і обґрунтуйте, чому Ви обрали саме їх.
3. Опишіть діяльність однієї з них за схемою: суб'єкти – управління – мета, функції, ресурси – зміст – об'єкти.
4. Проаналізуйте діяльність другої установи за такими критеріями:
 - які знання необхідні її спеціалістам для якісної роботи;
 - які цінності найбільш актуальні в роботі з клієнтами цієї установи;
 - яких вмінь вимагає робота в цьому закладі.
5. Напишіть, в якій установі, з якою групою клієнтів Ви хотіли б практикуватися на другому курсі? Чому саме?

1.7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ОЗНАЙОМЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Інструктаж з охорони праці (загальний та на робочому місці)	1 день
2	Знайомство з базами практики на місці, загальне знайомство зі структурою і функціонуванням баз практики. Бесіди з керівниками баз практики, визначення соціальної проблематики баз практики.	1 і 2 тижднів практики
3	Оформлення звітної документації. Підготовка до підсумкової конференції по захисту практики.	
	Загальна тривалість практики	2 тижні

1.8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика проходить у червні протягом двох тижнів (45 годин в тиждень).

Для організації і контролю за її проходженням кафедра призначає керівника практики.

Практика проходить за спеціально розробленим графіком у вигляді екскурсії у вищезазначені заклади. Відвідування соціальних закладів студенти здійснюють у супроводі керівника практики від кафедри соціальної роботи (за спеціальною домовленістю їх може зустрічати і супроводжувати представник соціального закладу).

Практика не передбачає вибору студентами місць її проходження. Кожен повинен у складі визначеної групи відвідати всі передбачені у переліку соціальні заклади. Поряд з цим студенти можуть вносити свої пропозиції щодо розширення їх кола.

Якщо студент з поважних причин не зміг пройти практику у визначені терміни, він отримує можливість індивідуального їх продовження (перенесення). За відсутності поважних причин результати практики оцінюються незадовільно.

1.9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту.

Звіт повинен мати титульну сторінку, на якій вказано назву практики, ім'я та прізвище студента, курс. Змістовна частина звіту повинна містити відомості про результати виконання студентом індивідуальних завдань у довільній формі.

Висновки щодо навчального ефекту практики повинні містити самоаналіз сформованих професійних умінь і навичок, рекомендації і побажання щодо змісту програми й форми проведення практики.

До звіту додається щоденник практики, в якому відображається графік відвідування закладів та зміст виконаних робіт, характеристики роботи студента від бази практики та від керівника практики.

Порядок допуску звіту до захисту практики.

Звіт студента перевіряється та затверджується керівником практики від кафедри соціології та соціальної роботи.

До захисту допускається звіт, що був зданий на кафедру у встановлений термін та оформлений згідно вимог.

2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

2.1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	2	3
Тривалість: чотири тижні	Семестр:	
	4	6
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	60	120
Форма підсумкового контролю: усна відповідь	Індивідуальна робота:	
	120	60

2.2. МЕТА ПРАКТИКИ

Метою психолого-педагогічної навчальної практики є через набуття досвіду роботи в команді спеціалістів та контактів з клієнтами поглибити знання про структуру діяльності соціальних закладів, максимально наблизити студентів до соціальної реальності, умов роботи установ різного спрямування. Сприяти оволодінню елементами професійних навичок, формувати професійний підхід до соціальних проблем.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню в студентів таких загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи; здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації; здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми; здатність працювати у команді, виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера; здатність дотримання строгих вимог дисципліни, планування та управління часом; здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових компетентностей:

- уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності; бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад; бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику; володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення; уміння оформляти і представляти результати науково-дослідницької і науково-прикладної роботи у відповідності із нормативними документами та стандартами; готовність систематично використовувати результати наукових досліджень у забезпеченні ефективності роботи соціальних (медико-соціальних) закладів і служб; готовність до пошуку інноваційних шляхів підвищення ефективності соціальної роботи в цілому та соціального захисту населення зокрема; володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик; організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому; розробка і впровадження інформаційно-просвітницьких програм та соціальної реклами.

2.3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження психолого-педагогічної навчальної практики є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- ОК6 Основи педагогіки і психології в соціальній роботі,
- ОК14 Соціальна психологія,
- ОК15 Основи волонтерської діяльності,
- ОК18 Теорія соціальної роботи,
- ОК29 Спілкування в соціальній роботі,
- ОК31 Етика соціальної роботи.

2.4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна робота», проходження психолого-педагогічної навчальної практики повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН3
Аналізувати психічні властивості і стани, характеризувати психічні процеси, різні види діяльності індивідів у групі, процеси розвитку, соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції особистості, соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.	ПРН10
Використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.	ПРН13
Застосовувати методи соціальної роботи в конкретних умовах взаємодії з клієнтом; використовувати вітчизняний і зарубіжний досвід.	ПРН14
Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.	ПРН17
Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад.	ПРН18
Використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.	ПРН19
Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.	ПРН20
Демонструвати знання основних етапів становлення і розвитку	ПРН21

соціальної роботи як науки та практичної діяльності, нормативно-правової бази соціальної роботи та соціального забезпечення, дотримуватися в процесі реалізації професійних обов'язків нормативно-правових засад здійснення соціальної роботи.	
Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.	ПРН22
Планувати й практично здійснювати анімаційну діяльність в сфері соціальної роботи з метою реалізації соціального виховання, опираючись на знання про теоретичні основи та етапи розробки анімаційно-дозвіллевих програм як інструменту соціально - педагогічної діяльності в сфері соціальної роботи, застосовувати анімаційну діяльність у відкритому соціальному просторі (з використанням волонтерських груп).	ПРН23
Виконувати технічні операції, пов'язані із документообігом, контролем за виконанням документів на основі законодавчих, підзаконних нормативно-правових актів, державних стандартів, правил та методичних рекомендацій щодо складання і оформлення основних видів документів.	ПРН29

2.5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази психолого-педагогічної навчальної практики визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження практики можуть виступати: соціально-психологічні служби освітніх закладів (загальноосвітні школи, школи-інтернати, дитячі будинки); соціальні служби, спеціалізовані соціальні заклади (дитячі будинки сімейного типу, соціальні притулки, реабілітаційні центри, хоспіси, пансіонати геріатричного типу); територіальні центри соціального обслуговування одиноких та непрацездатних громадян; управління соціального захисту; управління праці і соціальної політики; управління у справах сім'ї, дітей та молоді; служби у справах неповнолітніх; спеціалізовані заклади пенітенціарної системи; громадські організації, благодійні фонди.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження психолого-педагогічної навчальної практики:

1. Ужгородське міське відділення Фонду України соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (м. Ужгород)
2. Закарпатський обласний центр зайнятості
3. Міжобласний благодійний фонд “Фонд розвитку Карпатського Єврорегіону”
4. Закарпатський обласний центр соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді
5. Закарпатський регіональний центр соціально-трудової реабілітації та професійної орієнтації «Вибір»
6. Служба у справах дітей Закарпатської ОДА
7. Ужгородська міська організація Товариства Червоного Хреста України
8. Обласний дитячий спеціалізований санаторій “Малятко”
9. Закарпатський благодійний фонд “Життя і надія”
10. Медико-соціальний реабілітаційний центр “Дорога життя”
11. Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги
12. Благодійна організація “Нова сім’я”
13. Ужгородський міський центр зайнятості
14. Ресурсний центр для підтримки та супроводу ВПО в Закарпатській області
15. УЗОШ I-III ступеня № 20 – ліцей Лідер
16. ГО «Справа Кольпінга в Україні»
17. Ужгородський міський центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді
18. Управління праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради
19. Ужгородська ЗОШ I-III ст. № 16
20. ГО «Товариство захисту осіб з інвалідністю «Надія»
21. Закарпатський обласний осередок Ліги соціальних працівників України
22. Ужгородський районний територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
23. Благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії
24. ТОВ Центр розвитку обдарованості «УНІКУМ»
25. Закарпатський обласний благодійний фонд «Рада життя»
26. Управління молоді і спорту Закарпатської ОДА
27. Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОДА
28. Ужгородський міськрайонний суд
29. Закарпатський обласний благодійний фонд “Благо”
30. Багатопрофільний ліцей «Інтелект» - ЗОШ I-III ст. № 11
31. Закарпатський обласний центр соціальних служб
32. Міжгірський районний центр зайнятості
33. Центр надання соціальних послуг Нижньоворітської сільської ради
34. Хустська міськрайонна філія обласного центру зайнятості
35. Воловецький районний центр зайнятості
36. Іршавський районний центр зайнятості
37. Міжгірське об’єднане управління ПФ в Закарпатській обл.
38. Тячівське управління праці та соціального захисту населення
39. Управління праці і соціального захисту населення Перечинської РДА
40. Управління соціального захисту населення Воловецької РДА
41. Виноградівський районний центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді
42. Іршавський районний центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді

43. Великоберезнянський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
44. Свалявський районний територіальний центр соціального обслуговування
45. Міжгірський районний територіальний центр соціального обслуговування
46. Служба у справах дітей Великоберезнянської РДА
47. Сектор сім'ї, молоді та спорту Міжгірської РДА
48. Виноградівська РДА
49. Іршавська РДА
50. Великобичківська селищна рада
51. Майданська сільська рада
52. Свалявський ВП Мукачівського ВП Головного управління національної поліції в Закарпатській області
53. Головне управління національної поліції в Закарпатській обл., Великоберезнянське відділення
54. Перечинська школа-інтернат для дітей-сиріт, та позбавлених батьківської опіки
55. Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями
56. Притулок для дітей смт. Батьово
57. Іршавська районна організація Товариства Червоного Хреста України
58. Верхнячківський НВК «ЗОШ І-ІІІ ст. – ДНЗ» (Львівська обл.)
59. Благодійний фонд підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування «Опіка»
60. Мукачівський міськрайонний суд
61. Хустський районний ЦСССДМ
62. Благодійна організація «БФ Карітас Св. Августина» м. Перечин

2.6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Підготувати звіт про проходження психолого-педагогічної навчальної практики. У звіті потрібно описати модель діяльності соціального закладу та висвітлити наступні питання:

1. чим зумовлена необхідність існування соціального закладу, служби;
2. якими є мета і завдання його функціонування;
3. види і зміст діяльності, які здійснює заклад;
4. суб'єкти і об'єкти діяльності соціального закладу;
5. основні функції;
6. засоби, з допомогою яких здійснюється діяльність;
7. з яких джерел отримана наведена інформація (документація соціального закладу, бесіди з спеціалістами, методичні матеріали, лекційні і семінарські заняття зі спеціальних дисциплін, безпосереднє спілкування з працівниками закладу...);
8. чому саме цей заклад (служба) обрані для проходження практики.

Доцільним буде також висвітлення наступних питань:

1. які знання, навички і цінності є пріоритетними в роботі з клієнтами даного соціального закладу;
2. чого вдалося навчитися;
3. над якими “прогалинами” необхідно працювати”;
4. чи належить база практики до тієї сфери соціальної роботи, в якій думає (хоче) працювати студент після закінчення вузу.

2.7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Інструктаж з охорони праці (загальний та на робочому місці)	1 день
2	Вивчення змісту і основних характеристик діяльності закладу соціального обслуговування населення, ознайомлення з основними функціональними ролями і обов'язками спеціаліста соціальної роботи.	1 тиждень
3	Узгодження і затвердження графіка роботи студента-практиканта в закладі. Планування заходів, в яких буде здійснюватися виконання завдань практики.	1 тиждень
4	Збір інформації для складання моделі соціального обслуговування клієнтів у базовому закладі.	2, 3 тиждень
5	Брати участь у повсякденних видах діяльності, які не потребують професійної підготовки (знайомство з поточними адміністративними формальностями установи, виконання окремих доручень).	2, 3 тиждень
6	Оформлення звітної документації. Підготовка до підсумкової конференції по захисту практики.	4 тиждень
	Загальна тривалість практики	4 тижні

2.8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика проходить у травні-червні протягом чотирьох тижнів тижнів (45 годин в тиждень).

Для вибору місць практики студентам пропонується перелік закладів, з якими укладено договори.

Студентам надається також можливість самостійного вибору місць проходження практики, однак у цьому випадку керівник практики від кафедри повинен ознайомитися з роботою закладу і підтвердити, що він відповідає цілям, які ставляться перед практикою. Більше одного студента в один і той же

соціальний заклад направляється при умові, що там вони матимуть різних керівників практики (кожному студенту необхідно забезпечити індивідуального наставника).

Під час практики керівник від кафедри 2-3 рази відвідує студента у соціальному закладі, однак як студент, так і керівник практики від закладу можуть звернутися до нього в будь-яких випадках, які потребують його втручання, консультації чи допомоги.

2.9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту.

Звіт повинен мати титульну сторінку, на якій вказано назву практики, ім'я та прізвище студента, курс. Змістовна частина звіту повинна містити відомості про результати виконання студентом індивідуальних завдань у довільній формі.

Висновки щодо навчального ефекту практики повинні містити самоаналіз сформованих професійних умінь і навичок, рекомендації і побажання щодо змісту програми й форми проведення практики.

До звіту додається щоденник практики, в якому відображається графік відвідування закладів та зміст виконаних робіт, характеристики роботи студента від бази практики та від керівника практики.

Порядок допуску звіту до захисту практики.

Звіт студента перевіряється та затверджується керівником практики від кафедри соціології та соціальної роботи.

До захисту допускається звіт, що був зданий на кафедру у встановлений термін та оформлений згідно вимог.

3. ПРАКТИКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ (ВИРОБНИЧА)

3.1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 225	3	4
Тривалість: п'ять тижнів	Семестр:	
	6	8
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	75	150
Форма підсумкового контролю: усна відповідь	Індивідуальна робота:	
	150	75

3.2. МЕТА ПРАКТИКИ

Метою практики зі спеціальності (виробничої) є розвивати вміння використовувати методи і технології соціальної роботи в процесі безпосередньої практики, адаптувати студентів до самостійної роботи з клієнтами.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню в студентів таких загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи; здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації; здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми; здатність працювати у команді, виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера; здатність дотримання строгих вимог дисципліни, планування та управління часом; здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових компетентностей:

- уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності; бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад; бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику; володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення; уміння оформляти і представляти результати науково-дослідницької і науково-прикладної роботи у відповідності із нормативними документами та стандартами; готовність систематично використовувати результати наукових досліджень у забезпеченні ефективності роботи соціальних (медико-соціальних) закладів і служб; готовність до пошуку інноваційних шляхів підвищення ефективності соціальної роботи в цілому та соціального захисту населення зокрема; володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик; організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому; застосування технологій професійного втручання, здійснення соціально-правового захисту та представництво інтересів клієнтів; уміння налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання системи органів і служб, які задіяні до роботи із складними життєвими обставинами клієнтів; розробка і впровадження інформаційно-просвітницьких програм та соціальної реклами.

3.3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження практики зі спеціальності (виробничої) є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- ОК17 Система соціальних закладів і служб,
- ОК18 Теорія соціальної роботи,
- ОК19 Правове регулювання соціальної роботи,
- ОК23 Індивідуальна соціальна робота,
- ОК24 Групова соціальна робота,
- ОК25 Соціальна робота в громаді.

3.4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна робота», проходження практики зі спеціальності (виробничої) повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН3
Практикувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.	ПРН11
Використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.	ПРН13
Застосовувати методи соціальної роботи в конкретних умовах взаємодії з клієнтом; використовувати вітчизняний і зарубіжний досвід.	ПРН14
Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.	ПРН16
Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й насажувати клієнтів.	ПРН17
Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад.	ПРН18
Використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.	ПРН19

Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.	ПРН20
Демонструвати знання основних етапів становлення і розвитку соціальної роботи як науки та практичної діяльності, нормативно-правової бази соціальної роботи та соціального забезпечення, дотримуватися в процесі реалізації професійних обов'язків нормативно-правових засад здійснення соціальної роботи.	ПРН21
Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.	ПРН22
Планувати й практично здійснювати анімаційну діяльність в сфері соціальної роботи з метою реалізації соціального виховання, опираючись на знання про теоретичні основи та етапи розробки анімаційно-дозвілєвих програм як інструменту соціально - педагогічної діяльності в сфері соціальної роботи, застосовувати анімаційну діяльність у відкритому соціальному просторі (з використанням волонтерських груп).	ПРН23
Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні методи досліджень, коригувати план роботи відповідно до їхніх результатів.	ПРН24
Виконувати технічні операції, пов'язані із документообігом, контролем за виконанням документів на основі законодавчих, підзаконних нормативно-правових актів, державних стандартів, правил та методичних рекомендацій щодо складання і оформлення основних видів документів.	ПРН29

3.5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази практики зі спеціальності (виробничої) визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження практики можуть виступати: соціально-психологічні служби освітніх закладів (загальноосвітні школи, школи-інтернати, дитячі будинки); соціальні служби, спеціалізовані соціальні заклади (дитячі будинки сімейного типу, соціальні притулки, реабілітаційні центри, хоспіси, пансіонати геріатричного типу); територіальні центри соціального обслуговування одиноких та непрацездатних громадян; управління соціального захисту; управління праці і

соціальної політики; управління у справах сім'ї, дітей та молоді; служби у справах неповнолітніх; спеціалізовані заклади пенітенціарної системи; громадські організації, благодійні фонди.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження практики зі спеціальності (виробничої):

1. Ужгородське міське відділення Фонду України соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (м. Ужгород)
2. Закарпатський обласний центр зайнятості
3. Міжобласний благодійний фонд “Фонд розвитку Карпатського Єврорегіону”
4. Закарпатський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
5. Закарпатський регіональний центр соціально-трудової реабілітації та професійної орієнтації «Вибір»
6. Служба у справах дітей Закарпатської ОДА
7. Ужгородська міська організація Товариства Червоного Хреста України
8. Обласний дитячий спеціалізований санаторій “Малятко”
9. Закарпатський благодійний фонд “Життя і надія”
10. Медико-соціальний реабілітаційний центр “Дорога життя”
11. Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги
12. Благодійна організація “Нова сім'я”
13. Ужгородський міський центр зайнятості
14. Ресурсний центр для підтримки та супроводу ВПО в Закарпатській області
15. УЗОШ I-III ступеня № 20 – ліцей Лідер
16. ГО «Справа Кольпінга в Україні»
17. Ужгородський міський центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
18. Управління праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради
19. Ужгородська ЗОШ I-III ст. № 16
20. ГО «Товариство захисту осіб з інвалідністю «Надія»
21. Закарпатський обласний осередок Ліги соціальних працівників України
22. Ужгородський районний територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
23. Благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії
24. ТОВ Центр розвитку обдарованості «УНІКУМ»
25. Закарпатський обласний благодійний фонд «Рада життя»
26. Управління молоді і спорту Закарпатської ОДА
27. Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОДА
28. Ужгородський міськрайонний суд
29. Закарпатський обласний благодійний фонд “Благо”
30. Багатопрофільний ліцей «Інтелект» - ЗОШ I-III ст. № 11
31. Закарпатський обласний центр соціальних служб
32. Міжгірський районний центр зайнятості
33. Центр надання соціальних послуг Нижньоворітської сільської ради

34. Хустська міськрайонна філія обласного центру зайнятості
35. Воловецький районний центр зайнятості
36. Іршавський районний центр зайнятості
37. Міжгірське об'єднане управління ПФ в Закарпатській обл.
38. Тячівське управління праці та соціального захисту населення
39. Управління праці і соціального захисту населення Перечинської РДА
40. Управління соціального захисту населення Воловецької РДА
41. Виноградівський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
42. Іршавський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
43. Великоберезнянський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
44. Свалявський районний територіальний центр соціального обслуговування
45. Міжгірський районний територіальний центр соціального обслуговування
46. Служба у справах дітей Великоберезнянської РДА
47. Сектор сім'ї, молоді та спорту Міжгірської РДА
48. Виноградівська РДА
49. Іршавська РДА
50. Великобичківська селищна рада
51. Майданська сільська рада
52. Свалявський ВП Мукачівського ВП Головного управління національної поліції в Закарпатській області
53. Головне управління національної поліції в Закарпатській обл., Великоберезнянське відділення
54. Перечинська школа-інтернат для дітей-сиріт, та позбавлених батьківської опіки
55. Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями
56. Притулок для дітей смт. Батьово
57. Іршавська районна організація Товариства Червоного Хреста України
58. Верхнячківський НВК «ЗОШ І-ІІІ ст. – ДНЗ» (Львівська обл.)
59. Благодійний фонд підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування «Опіка»
60. Мукачівський міськрайонний суд
61. Хустський районний ЦСССДМ
62. Благодійна організація «БФ Карітас Св. Августина» м. Перечин

3.6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Підготувати звіт про проходження виробничої практики зі спеціальності. У звіт потрібно включити дослідження-опис випадку. Ця підсумкова робота має відображати розуміння і застосування студентом в конкретній роботі знань, навичок та цінностей соціальної роботи, методів та технологій соціальної роботи.

Вимоги до дослідження випадку.

Це повинен бути опис випадку Вашої роботи з клієнтами (на індивідуальному, груповому рівні чи в громаді). Ви повинні визначитися і

попросити їх згоди на те, щоб представити роботу з ними у підсумковій роботі з практики. У будь-якому випадку обов'язкове дотримання конфіденційності.

Опис повинен відображати Ваше розуміння та застосування Вами на практиці методів, технологій та цінностей соціальної роботи.

3.7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Інструктаж з охорони праці (загальний та на робочому місці)	1 день
2	Вивчення змісту і основних характеристик діяльності закладу соціального обслуговування населення, ознайомлення з основними функціональними ролями і обов'язками спеціаліста соціальної роботи.	1 тиждень
3	Узгодження і затвердження графіка роботи студента-практиканта в закладі. Планування заходів, в яких буде здійснюватися виконання завдань практики.	1 тиждень
4	Приступити до роботи з клієнтами, використовуючи методи індивідуальної та групової соціальної роботи, соціальної роботи в громаді, а також соціологічні та педагогічні методи, функціональні технології. Приймати участь у виробленні і прийнятті рішень, вчитися давати свої оцінки проблемам клієнтів і виробляти власну позицію. Апробувати специфічні професійні знання, отримані в процесі вивчення спеціальних дисциплін, до вирішення конкретних робочих ситуацій.	2, 3, 4 тиждень
5	Оформлення звітної документації. Підготовка до підсумкової конференції по захисту практики.	5 тиждень
	Загальна тривалість практики	5 тижнів

3.8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика проходить у травні-червні протягом п'яти тижнів тижнів (45 годин в тиждень).

Для вибору місць практики студентам пропонується перелік закладів, з якими укладено договори.

Студентам надається також можливість самостійного вибору місць проходження практики, однак у цьому випадку керівник практики від кафедри повинен ознайомитися з роботою закладу і підтвердити, що він відповідає цілям,

які ставляться перед практикою. Більше одного студента в один і той же соціальний заклад направляється при умові, що там вони матимуть різних керівників практики (кожному студенту необхідно забезпечити індивідуального наставника).

Під час практики керівник від кафедри 2-3 рази відвідує студента у соціальному закладі, однак як студент, так і керівник практики від закладу можуть звернутися до нього в будь-яких випадках, які потребують його втручання, консультації чи допомоги.

3.9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту.

Звіт повинен мати титульну сторінку, на якій вказано назву практики, ім'я та прізвище студента, курс. Обсяг роботи – не більше 10 сторінок друкованого тексту. Змістовна частина звіту повинна містити: вступ, дві частини і висновки.

У вступі необхідно коротко представити випадок, ідентифікувати проблему і фактори, які її спричинили або впливають на її існування.

Перша частина - це презентація клієнтів (індивіда, сім'ї, групи, громади), з якими Ви працювали. Тут потрібно визначити характер потреб клієнтів, окреслити коло спеціалістів та закладів, залучених до вирішення проблеми.

У другій частині Ви повинні сформулювати мету та завдання, які ставилися для вирішення або пом'якшення проблеми, продемонструвати власні роздуми та практичні надбання з приводу можливих варіантів, які Ви запропонували (або могли б запропонувати). Цей розділ відображає:

а) знання соціальної роботи – що Вам необхідно було знати для того, щоб визначити мету та завдання, наприклад, знання особливостей вікового розвитку, форм та етапів соціалізації особистості, наслідків стигматизації і т. ін.

б) навички соціальної роботи, якими Ви скористалися. Наприклад, чи були якісь проблеми із спілкуванням, виявленням необхідної інформації, інтерпретацією вербальної і невербальної поведінки, обговоренням складних для клієнта тем, залученням клієнтів до вирішення проблеми та встановленням довірливих відносин, посередництвом, лобюванням інтересів клієнтів і т. ін. ? Які ресурси та можливості для надання допомоги Ви визначили як необхідні для клієнта та як намагалися їх отримати? Які запитання задавали ?

в) цінності соціальної роботи – з якими дилемами морально-етичного та професійного характеру Вам довелося зіткнутися під час цієї роботи та як Ви їх вирішували?

У третій частині необхідно показати, які методи та технології Ви застосовували у своїй роботі. Щоб підтвердити проведену роботу, сценарні розробки, описи цих методів та технологій обов'язково додаються до дослідження випадку. Це можуть бути підготовлені і використані вами різні види інтерв'ю, бесід, консультацій, опитувань, тестування і т. ін.

У висновках слід зазначити результати (ефективність) Вашої роботи як для клієнта, так і для Вас як майбутнього фахівця (оцінити свою роботу, показати, які

висновки Ви зробили для себе з даної ситуації). Необхідно ідентифікувати можливі непередбачені наслідки, додаткові проблеми, спираючись на знання теорії соціальної роботи.

До звіту додається щоденник практики, в якому відображається графік відвідування закладів та зміст виконаних робіт, характеристики роботи студента від бази практики та від керівника практики.

Порядок допуску звіту до захисту практики.

Звіт студента перевіряється та затверджується керівником практики від кафедри соціології та соціальної роботи.

До захисту допускається звіт, що був зданий на кафедру у встановлений термін та оформлений згідно вимог.

4. НАУКОВО-ДОСЛІДНА (ВИРОБНИЧА) ПРАКТИКА

4.1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 9	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 270	4	5
Тривалість: шість тижнів	Семестр:	
	7	10
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	90	180
Форма підсумкового контролю: усна відповідь	Індивідуальна робота:	
	180	90

4.2. МЕТА ПРАКТИКИ

Метою науково-дослідної (виробничої) практики є надання можливості проявити ініціативу, здібності майбутніх спеціалістів, спробувати самостійно вести роботу по обраній спеціальності. Це повинно сприяти поглибленню і закріпленню професійних знань, навиків і вмінь організаційно-управлінської діяльності, а також цінностей соціальної роботи.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню в студентів таких загальних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів; знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи; здатність вчитися і бути сучасно навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації; здатність у процесі навчання та при самостійній підготовці до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми; здатність працювати у команді, виконувати дослідження в групі під керівництвом лідера; здатність дотримання строгих вимог дисципліни, планування та управління часом; здатність приймати обґрунтовані рішення;

фахових компетентностей:

- уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності; бути готовим до участі у здійсненні управлінських заходів для вирішення ситуацій, які утруднюють соціальне функціонування окремих індивідів, сімей, груп, громад; бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику; володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення; готовність до участі в підготовці, організації і проведенні соціальних досліджень з метою виявлення соціально значимих проблемних ситуацій, визначення стратегій, методів їх вивчення і вироблення рекомендацій з їх вирішення; уміння оформляти і представляти результати науково-дослідницької і науково-прикладної роботи у відповідності із нормативними документами та стандартами; готовність систематично використовувати результати наукових досліджень у забезпеченні ефективності роботи соціальних (медико-соціальних) закладів і служб; готовність до пошуку інноваційних шляхів підвищення ефективності соціальної роботи в цілому та соціального захисту населення зокрема; володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик; організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому; здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі соціології, психології, медицини, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для

діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, з метою максимізації соціальних ресурсів у відповідності до потреб та інтересів користувачів послуг; застосування технологій професійного втручання, здійснення соціально-правового захисту та представництво інтересів клієнтів; уміння налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво, корпоративну відповідальність на основі знання системи органів і служб, які задіяні до роботи із складними життєвими обставинами клієнтів; володіння навичками розробки проектів і заявок для участі в українських та міжнародних конкурсах з метою отримання фінансування для інноваційних послуг або розвитку наукових, дослідницьких контактів; розробка і впровадження інформаційно-просвітницьких програм та соціальної реклами.

4.3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження науково-дослідної (виробничої) практики є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- ОК9 Методи та організація соціальних досліджень,
- ОК20 Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів,
- ОК22 Практикум з соціальної роботи,
- ВБ1.9 Сучасні інформаційні системи,
- ВБ1.10 Соціальне проектування.

4.4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна робота», проходження науково-дослідної (виробничої) практики повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН3
Використовувати прикладні комп'ютерні програми у ході розв'язання професійних завдань.	ПРН7
Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички; інтерпретувати результати наукового дослідження, оцінювати межі їх застосування, можливі ризики їх впровадження в освітньому та соціокультурному середовищі, перспективи подальших досліджень.	ПРН9
Обґрунтовувати необхідність соціальних змін, прийняття практичних рішень щодо покращення соціального добробуту	ПРН15

та підвищення соціальної безпеки.	
Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.	ПРН22
Планувати й практично здійснювати анімаційну діяльність в сфері соціальної роботи з метою реалізації соціального виховання, опираючись на знання про теоретичні основи та етапи розробки анімаційно-дозвіллевих програм як інструменту соціально - педагогічної діяльності в сфері соціальної роботи, застосовувати анімаційну діяльність у відкритому соціальному просторі (з використанням волонтерських груп).	ПРН23
Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні методи досліджень, коригувати план роботи відповідно до їхніх результатів.	ПРН24
Виконувати технічні операції, пов'язані із документообігом, контролем за виконанням документів на основі законодавчих, підзаконних нормативно-правових актів, державних стандартів, правил та методичних рекомендацій щодо складання і оформлення основних видів документів.	ПРН29

4.5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази науково-дослідної (виробничої) практики визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження практики можуть виступати: соціально-психологічні служби освітніх закладів (загальноосвітні школи, школи-інтернати, дитячі будинки); соціальні служби, спеціалізовані соціальні заклади (дитячі будинки сімейного типу, соціальні притулки, реабілітаційні центри, хоспіси, пансіонати геріатричного типу); територіальні центри соціального обслуговування одиноких та працездатних громадян; управління соціального захисту; управління праці і соціальної політики; управління у справах сім'ї, дітей та молоді; служби у справах неповнолітніх; спеціалізовані заклади пенітенціарної системи; громадські організації, благодійні фонди.

Закріплення здобувачів денної форми навчання за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету, а здобувачів заочної форми – розпорядженням декана факультету.

Факультет суспільних наук наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами, що можуть стати базами практики під час проходження науково-дослідної (виробничої) практики:

1. Ужгородське міське відділення Фонду України соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (м. Ужгород)
2. Закарпатський обласний центр зайнятості
3. Міжобласний благодійний фонд “Фонд розвитку Карпатського Єврорегіону”
4. Закарпатський обласний центр соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді
5. Закарпатський регіональний центр соціально-трудової реабілітації та професійної орієнтації «Вибір»
6. Служба у справах дітей Закарпатської ОДА
7. Ужгородська міська організація Товариства Червоного Хреста України
8. Обласний дитячий спеціалізований санаторій “Малятко”
9. Закарпатський благодійний фонд “Життя і надія”
10. Медико-соціальний реабілітаційний центр “Дорога життя”
11. Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги
12. Благодійна організація “Нова сім’я”
13. Ужгородський міський центр зайнятості
14. Ресурсний центр для підтримки та супроводу ВПО в Закарпатській області
15. УЗОШ I-III ступеня № 20 – ліцей Лідер
16. ГО «Справа Кольпінга в Україні»
17. Ужгородський міський центр соц. служб для сім’ї, дітей та молоді
18. Управління праці та соціального захисту населення Ужгородської міської ради
19. Ужгородська ЗОШ I-III ст. № 16
20. ГО «Товариство захисту осіб з інвалідністю «Надія»
21. Закарпатський обласний осередок Ліги соціальних працівників України
22. Ужгородський районний територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
23. Благодійний фонд «Карітас-Caritas» Мукачівської греко-католицької єпархії
24. ТОВ Центр розвитку обдарованості «УНІКУМ»
25. Закарпатський обласний благодійний фонд «Рада життя»
26. Управління молоді і спорту Закарпатської ОДА
27. Департамент соціального захисту населення Закарпатської ОДА
28. Ужгородський міськрайонний суд
29. Закарпатський обласний благодійний фонд “Благо”
30. Багатопрофільний ліцей «Інтелект» - ЗОШ I-III ст. № 11
31. Закарпатський обласний центр соціальних служб
32. Міжгірський районний центр зайнятості
33. Центр надання соціальних послуг Нижньоворітської сільської ради
34. Хустська міськрайонна філія обласного центру зайнятості
35. Воловецький районний центр зайнятості
36. Іршавський районний центр зайнятості
37. Міжгірське об’єднане управління ПФ в Закарпатській обл.
38. Тячівське управління праці та соціального захисту населення
39. Управління праці і соціального захисту населення Перечинської РДА

40. Управління соціального захисту населення Воловецької РДА
41. Виноградівський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
42. Іршавський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
43. Великоберезнянський районний центр соц. служб для сім'ї, дітей та молоді
44. Свалявський районний територіальний центр соціального обслуговування
45. Міжгірський районний територіальний центр соціального обслуговування
46. Служба у справах дітей Великоберезнянської РДА
47. Сектор сім'ї, молоді та спорту Міжгірської РДА
48. Виноградівська РДА
49. Іршавська РДА
50. Великобичківська селищна рада
51. Майданська сільська рада
52. Свалявський ВП Мукачівського ВП Головного управління національної поліції в Закарпатській області
53. Головне управління національної поліції в Закарпатській обл., Великоберезнянське відділення
54. Перечинська школа-інтернат для дітей-сиріт, та позбавлених батьківської опіки
55. Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями
56. Притулок для дітей смт. Батьово
57. Іршавська районна організація Товариства Червоного Хреста України
58. Верхнячківський НВК «ЗОШ І-ІІІ ст. – ДНЗ» (Львівська обл.)
59. Благодійний фонд підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування «Опіка»
60. Мукачівський міськрайонний суд
61. Хустський районний ЦСССДМ
62. Благодійна організація «БФ Карітас Св. Августина» м. Перечин

4.6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Проаналізувати діяльність відділу (центру, закладу, служби) і на цій основі підготувати соціальний проект, який буде містити пропозиції по перспективному розвитку того чи іншого напрямку соціальної роботи.

Вимоги до написання проекту.

В основу проекту має бути поставлена значима для окремої спільноти, групи людей або окремих індивідів соціальна проблема, вирішенню якої і повинен сприяти проект.

Проекти можуть бути орієнтовані на створення нового або вдосконалення (реконструкцію) діючого об'єкту (служби, відділу, організації, центру і т.п.), зміну функцій, послуг, системи впливу (ідеологія, підхід, моделі допомоги), окремі заходи і т.п.

При підготовці проекту необхідно дотримуватися наступних вимог:

1. Специфічність проблеми.

2. Вимірюваність (відображення очікуваного результату втручання).
3. Реальність виконання.
4. Зв'язок з конкретною проблемою.
5. Чіткі часові рамки.

Структура проекту:

1. Проблема, на вирішення якої спрямований проект.
2. Мета проекту.
3. Опис результатів, на досягнення яких спрямований проект.
4. Опис діяльності, необхідної для отримання передбачених результатів.
5. Термін реалізації проекту, порядок використання одержаного фінансування.
6. Кадрове, фінансове, матеріально-технічне забезпечення.
7. Порядок здійснення керівництва і контролю за виконанням даного проекту.

4.7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1	Інструктаж з охорони праці (загальний та на робочому місці)	1 день
2	Вивчення змісту і основних характеристик діяльності закладу соціального обслуговування населення, ознайомлення з основними функціональними ролями і обов'язками спеціаліста соціальної роботи.	1 тиждень
3	Узгодження і затвердження графіка роботи студента-практиканта в закладі. Планування заходів, в яких буде здійснюватися виконання завдань практики.	1 тиждень
4	Вивчення проблем, пов'язаних із соціальним управлінням, створенням різних моделей соціальних служб та форм обслуговування клієнтів. На цій основі збір даних для підготовки соціального проекту.	2, 3, 4, 5 тиждень
5	Оформлення звітної документації. Підготовка до підсумкової конференції по захисту практики.	6 тиждень
	Загальна тривалість практики	6 тижнів

4.8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Практика проходить у грудні-січні протягом шести тижнів (45 годин в тиждень).

Для вибору місць практики студентам пропонується перелік закладів, з якими укладено договори.

Студентам надається також можливість самостійного вибору місць проходження практики, однак у цьому випадку керівник практики від кафедри повинен ознайомитися з роботою закладу і підтвердити, що він відповідає цілям, які ставляться перед практикою. Більше одного студента в один і той же соціальний заклад направляється при умові, що там вони матимуть різних керівників практики (кожному студенту необхідно забезпечити індивідуального наставника).

Під час практики керівник від кафедри 2-3 рази відвідує студента у соціальному закладі, однак як студент, так і керівник практики від закладу можуть звернутися до нього в будь-яких випадках, які потребують його втручання, консультації чи допомоги.

4.9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту.

Проект складається із шести частин. Загальний обсяг соціального проекту 25-30 сторінок. Структура проекту:

Частина 1. Вступ

- Загальна декларація про наміри учасників, визначення цільової групи та партнерів.

- Лист про наміри взяти участь у проекті (від кожного з партнерів).

- Преамбула, яка містить визначення взаємопогодженості структури очевидних та доступних складових ситуації.

Частина 2. Основні дані про проект

- Містить назву мету, завдання, термін реалізації проекту, перелік соціальних статусів та адрес учасників соціального проекту

Частина 3. Основна частина проекту

- Стратегічне планування, оцінка ризиків та здійсненності соціального проекту.

- Побудова нормативної моделі соціального проекту.

- Операціоналізація теоретичних понять, які використовуються в соціальному проекті та визначення індикаторів прогресу.

- SWOT- аналіз та оцінка ймовірності впливу на реципієнта.

- Загальна таблиця проекту. Визначення мети, завдань, заходів соціального проекту та їх погодження з наявними ресурсами.

- Опис результатів, на досягнення яких спрямований проект.

- Опис діяльності, необхідної для отримання передбачених результатів.

- Термін реалізації проекту, порядок використання одержаного фінансування.

- Робочий план соціального проекту.

Частина 4. Фінансування проекту

- Обґрунтування доцільності типу та обсягу фінансування.

- Загальний бюджет проекту.

Частина 5. Резюме

- Порівняння очікуваних та отриманих результатів.

- Оцінка перспектив продовження проекту.

- Прогноз нормативний (короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий).

- Кадрове, фінансове, матеріально-технічне забезпечення. Порядок здійснення керівництва і контролю за виконанням даного проекту.

Частина 6. Використана література.

До звіту додається щоденник практики, в якому відображається графік відвідування закладів та зміст виконаних робіт, характеристики роботи студента від бази практики та від керівника практики.

Порядок допуску звіту до захисту практики.

Звіт студента перевіряється та затверджується керівником практики від кафедри соціології та соціальної роботи.

До захисту допускається звіт, що був зданий на кафедру у встановлений термін та оформлений згідно вимог.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання:

90-100 балів A	здобувач вільно володіє навчально-практичним матеріалом, успішно розв'язує завдання у стандартно-виробничих ситуаціях, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань
82-89 балів B	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом у межах програми навчально-виробничої практики, проте у виконанні стандартно-виробничих завдань допускає неточності
74-81 балів C	здобувач володіє певним обсягом навчально-практичного матеріалу, здатний його реалізувати, проте допускає суттєві неточності в стандартно-виробничих ситуаціях
64-73 балів D 60-63 балів E	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчально-практичного матеріалу, уміє використовувати одержані знання і уміння, проте допускає окремі помилки в стандартно-виробничих ситуаціях
35-59 балів FX	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом

	поверхнево й фрагментарно
0-34 балів F	здобувач не володіє навчально-практичним матеріалом

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№ п/п	Вид роботи	Бали
1	Проходження інструктажу з охорони праці та отримання документів	5
2	Своєчасне прибуття на базу практики та присутність протягом всього періоду проходження практики	10
3	Щоденник з практики та відгук керівника практики від закладу	15
4	Звіт з практики	50
5	Публічний захист звіту з практики	20
	Разом	100

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Балакірева О.М. Моніторинг соціальних проектів і програм. Соціальна робота в Україні на початку ХХІ століття: проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнародній науково-практичній конференції 29-31 жовтня 2002 р. Частина 2. К.:ДЦССМ, 2002. С.241- 246.
2. Безпалько О.В. До питання про структуру та функції соціально-педагогічної діяльності. Практична психологія та соціальна робота. 2000. №5.
3. Богоявленська Ю.В. Проектний аналіз. Навч. посіб. К., 2004. 336с.
4. Васильків О. Понятійні виміри соціально-психологічної допомоги населенню. Психологія і суспільство. 2018. №1-2. С. 163-170.
5. Віноградська О.М., Белова Л.О. Соціальні технології. Харків: ХНАМГ, 2009. 135 с.
6. Галян І.М. Психодіагностика: Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2011. 464 с.
7. Доуэл М., Марш П. Ориентированная на решение задач социальная работа. Амстердам, К. 1997. 137 с.

8. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи затверджено Українською асоціацією соціальних педагогів та спеціалістів із соціальної роботи, Державною соціальною службою для сім'ї, дітей та молоді, Лігою соціальних працівників України, Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту (№ 1965 від 09.09.2005 р.).
9. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 328 с
10. Карамен О.Л. Нормативно-правова база соціальної роботи. Соціальна педагогіка: теорія і практика. 2006. №1. С. 6-12.
11. Кизименко Л.Д., Бедна Л.М. Словник-довідник соціального працівника (для студентів та соціальних працівників): Мініглосарій. Львів: ДЦ МОУ, 2000. 67 с.
12. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): підручник. К.: Каравела, 2009. 368 с.
13. Лучко М., Надвинична Т. Психологічна допомога сім'ям за складних життєвих обставин. Психологія і суспільство. 2018. №3-4. С. 224-250.
14. Мигович І.І. Соціальна робота у вищій школі. Ужгород, 2001. 46 с.
15. Обучение практике социальной работы. Международный опыт и перспективы. Под ред. М. Доэла и С.Шардлоу; пер. с англ. М., 1997. 222с.
16. Обучение социальной работе. Преемственность и инновации. Под ред. Ш. Рамон и С.Сарри; пер. с англ. М., 1997. 156 с.
17. Організаційно-відпочинкова соціально-педагогічна практика: Методичні рекомендації для організаторів та студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка» та «Соціальна робота». Тернопіль, 2000. 88 с.
18. Парфанович І.І. Соціальна діагностика. Тернопіль: ТДПУ, 2009. 182 с.
19. Плышевский В.Г. Прогнозирование, проектирование и моделирование в социальной работе. М.: Социально-технологический институт МГУС, 2001. 95с.
20. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики: Навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
21. Практика социальной работы. Под ред. К.Ханвея и Т.Филата; пер. с англ. Амстердам – Киев, 1996. 240 с.

22. Репнова Т.П. Соціальний патронаж сім'ї. Практична психологія та соціальна робота. Репнова. 2008. № 10. С 15-31.
23. Самойло М. П. Діяльність соціальних працівників з активізації місцевих громад. Соціальна робота: виклики сьогодення: Збірник наукових праць за матеріалами VII Всеукраїнської науково – практичної конференції. За заг. ред. В. А. Поліщук, С. М Калаур, Г. І. Слосанскої. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018 . С. 124-126.
24. СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
25. Соціально-педагогічна практика: методичні рекомендації для студентів 1-го курсу спеціальностей «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота». Тернопіль, 2015. 40 с.
26. Соціальна педагогіка: навчально-методичний посібник: У 2-х ч. За заг. ред. П.М.Гусака, Л.К. Грицюк. Луцьк: РВВ "Вежа" Волин.держ.ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. Ч.1. 112 с.
27. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник. За ред. А.Й. Капської. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
28. Соціальна робота у громадах: методичні рекомендації до самостійної роботи. Уклад. Т. В. Петренко. К.: НАУ, 2013. 52 с.
29. Соціальне планування у місцевих громадах: теорія і практика: метод. реком. За заг. ред. О. В. Безпалько. К.: Видавничий дім «Калита», 2008. 134 с.
30. Технологии социальной работы. Т.В. Шевляг и др. М.: ИНФА-М. 2003. 399 с.
31. Тянь Р.Б, Холод Б.І., Ткаченко В.А. Управління проектами: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 224 с.
32. Храпылина Л. П. Основы реабилитации инвалидов. М.: Академия, 2006. 167 с.
33. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2005. 656 с.
34. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.
35. Шендеровський К. Моніторинг в соціальній роботі. К., Главник, 2006. 144 с.

36. Шептенко П.А. Методика и технология работы социального педагога. М., 2011. 205 с.
37. Штифурак В.С. Консультування як вид психологічної допомоги. Вінниця. 2017. 188 с.